

گورکانیان تا قاجار

باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ دهلی، مزار همایون (اتمام ۱۵۷۳ م.)





باغ های ایرانی - مغولی

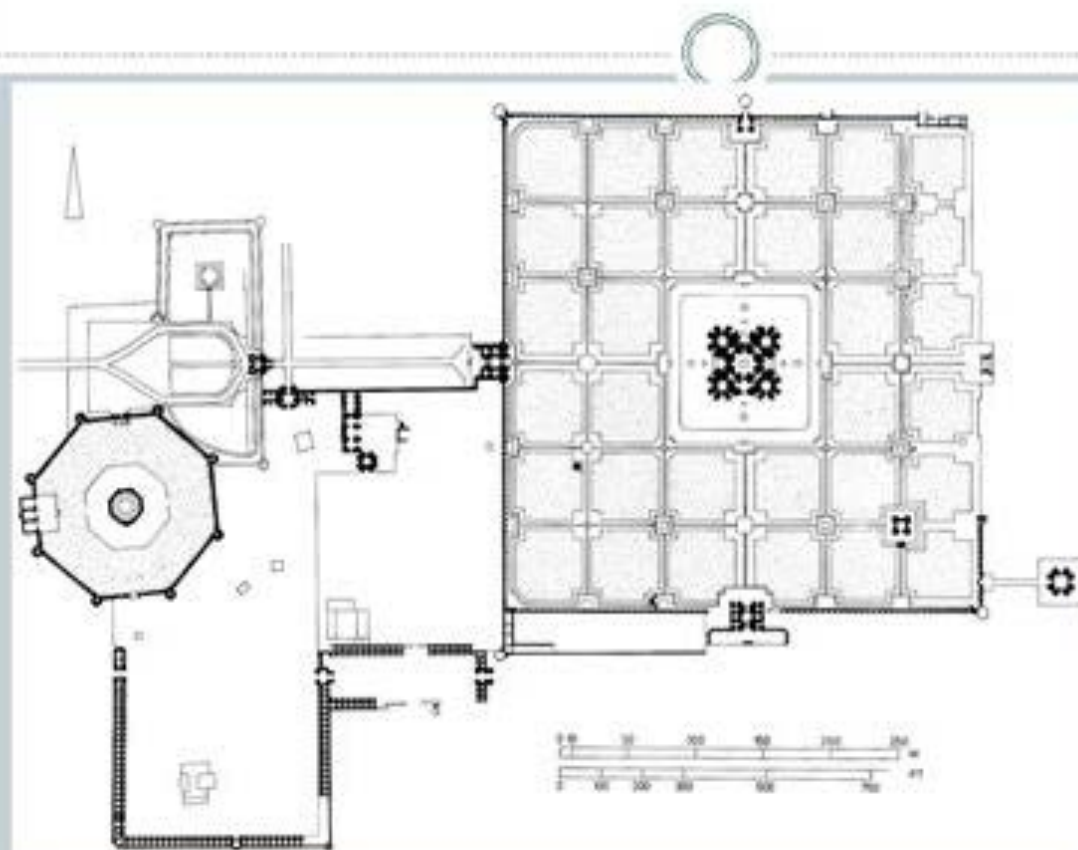
■ گورکانیان

■ لاهور، شاه دارا، مقبره جهانگیر و نور جهان ۱۶۳۸م.



باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

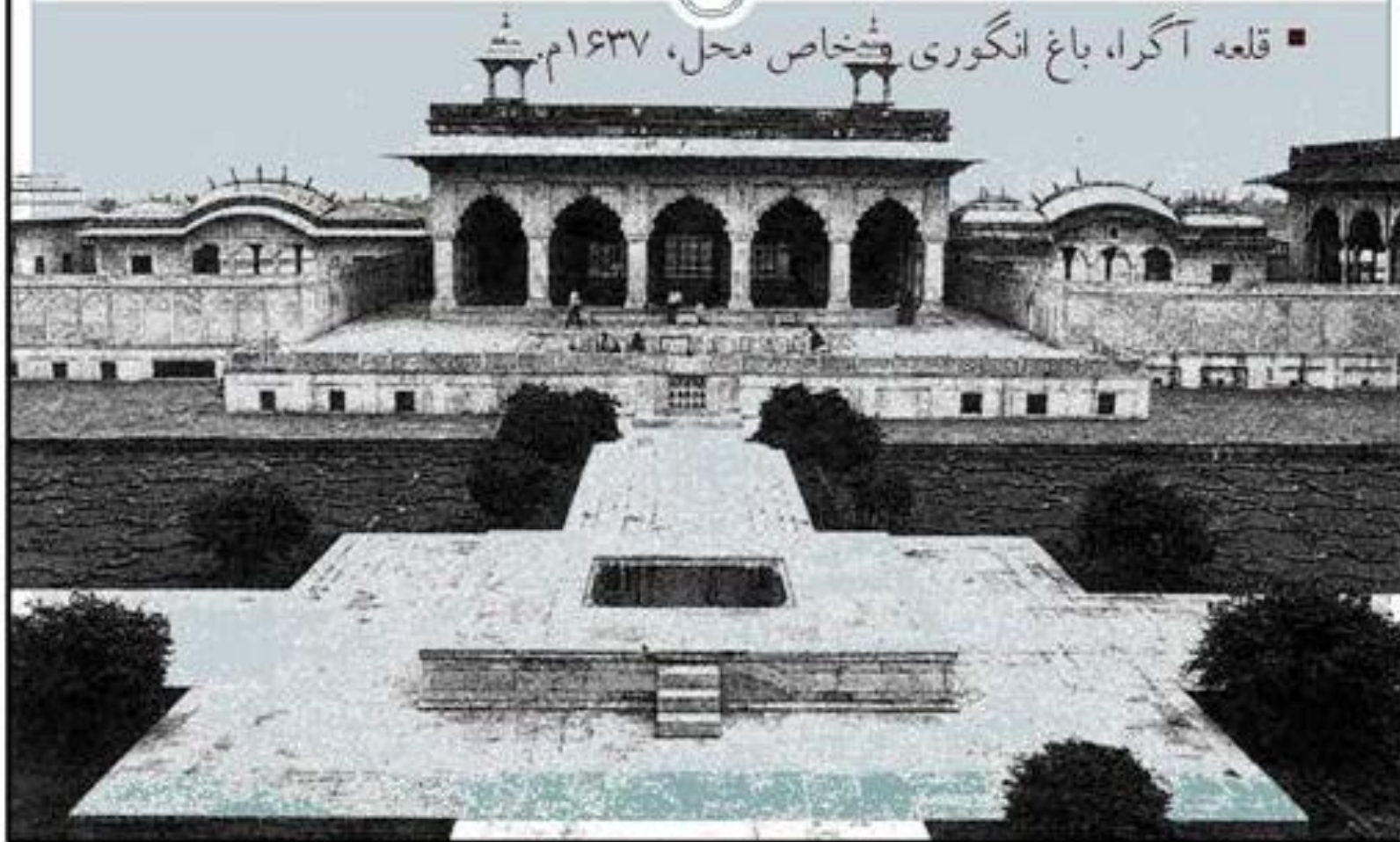


دهلی، مقبره
همایون و بناهای
اطراف آن مأخذ:
Islamic India

باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

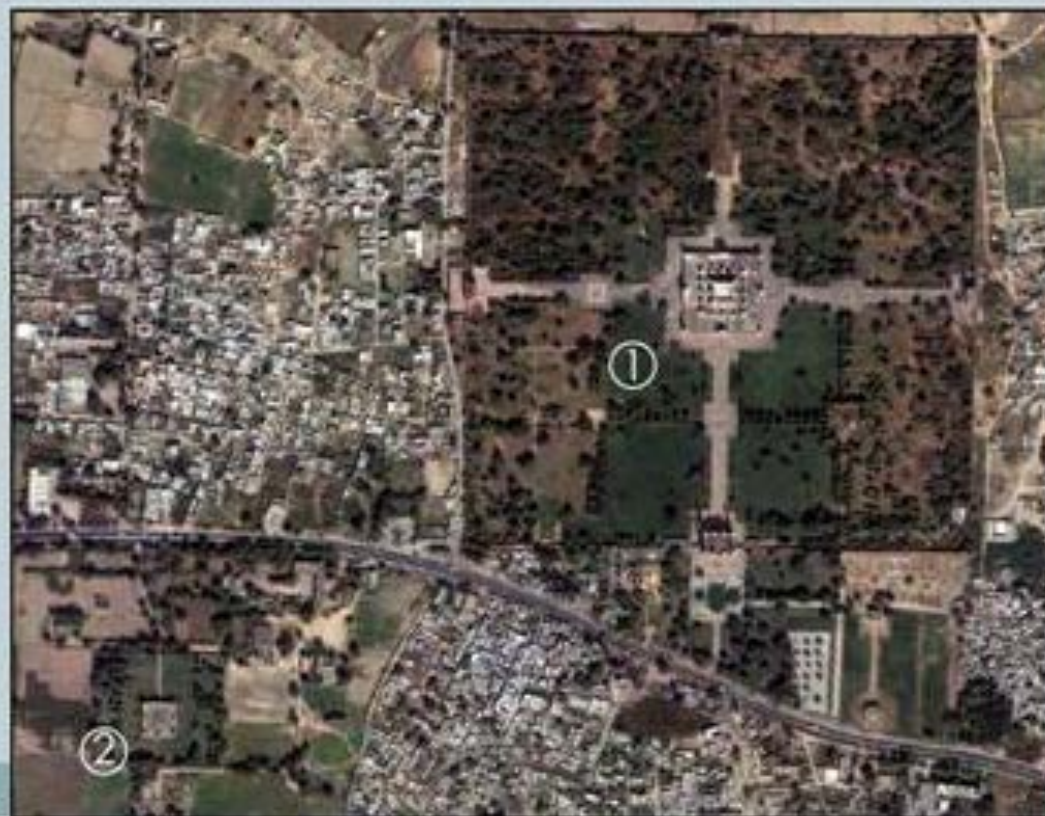
■ قلعه آگرا، باغ انگوری و ششخاص محل، ۱۶۳۷ م.



باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ آگرا، سیکاندرآ، باغ مقبره اکبر و همسرش، اوایل سده هفدهم میلادی



باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ آگرا، سیکاندرآ، باغ مقبره اکبر، اوایل سده هفدهم میلادی



باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ لاهور، شاه دارا، مقبره جهانگیر و نور جهان ۱۶۳۸م.

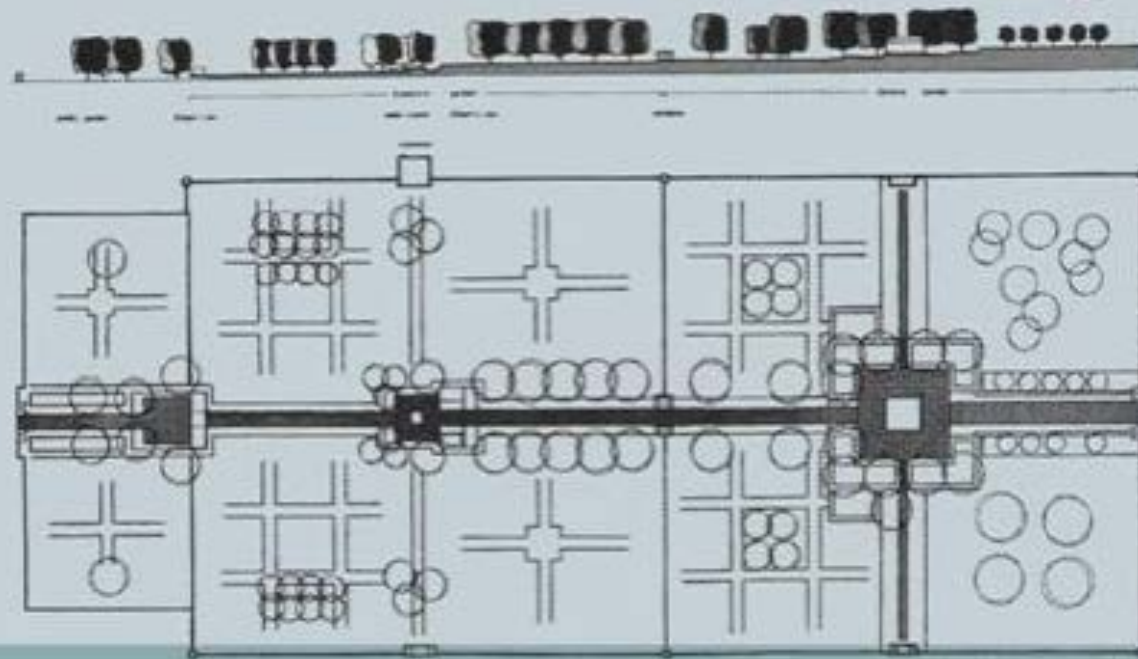


باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ کشمیر، اقامتگاه تابستانی پادشاهان گورکانی

۱- باغ شالیمار کشمیر ۱۶۲۰م.



باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ کشمیر، اقامتگاه تابستانی پادشاهان گورکانی

۲- باغ نشاط کشمیر ۱۶۳۲م.



باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

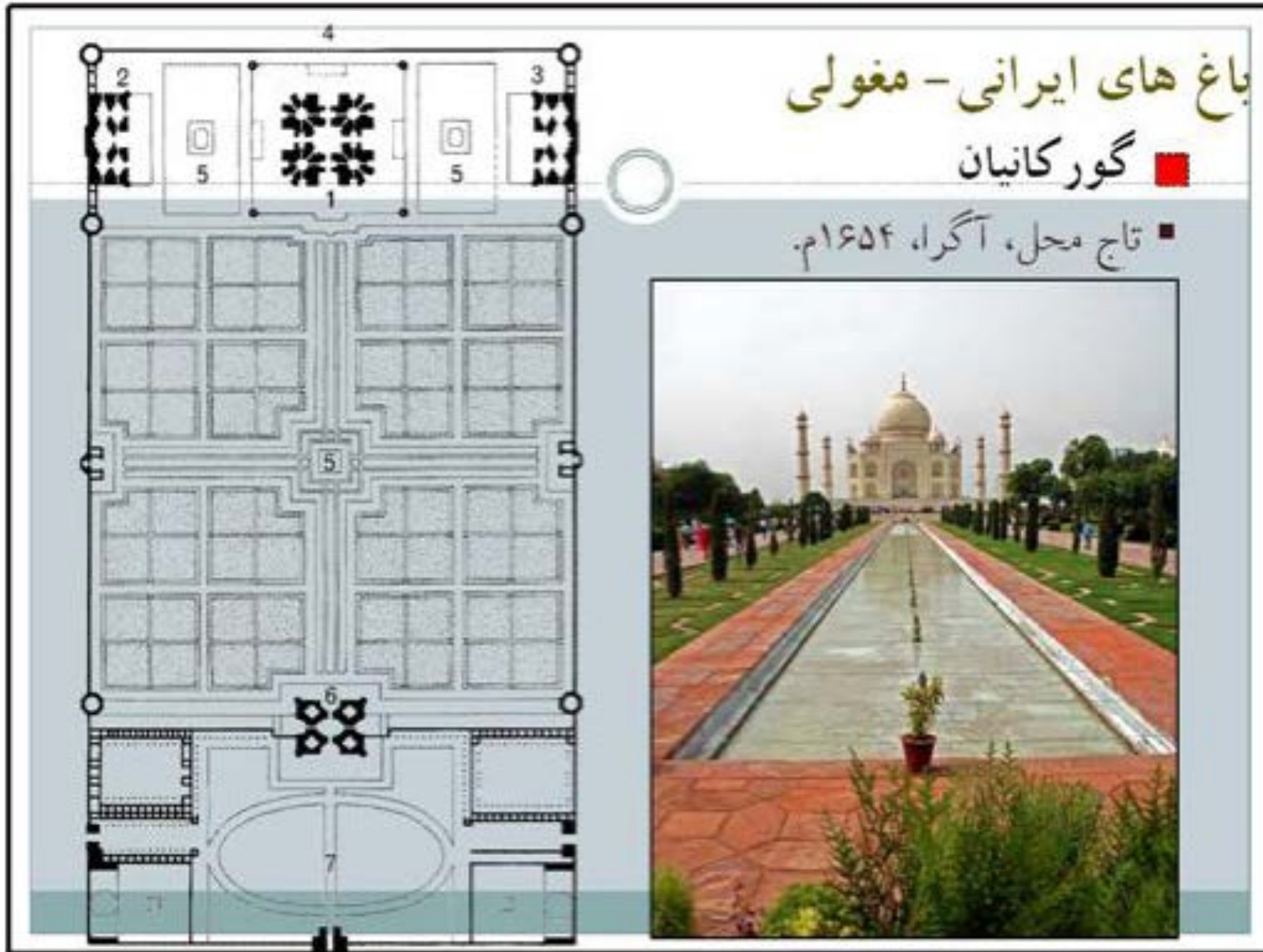
■ لاهور، باغ شالیمار، ۱۶۴۲م.



باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ تاج محل، آگرا، ۱۶۵۴م.





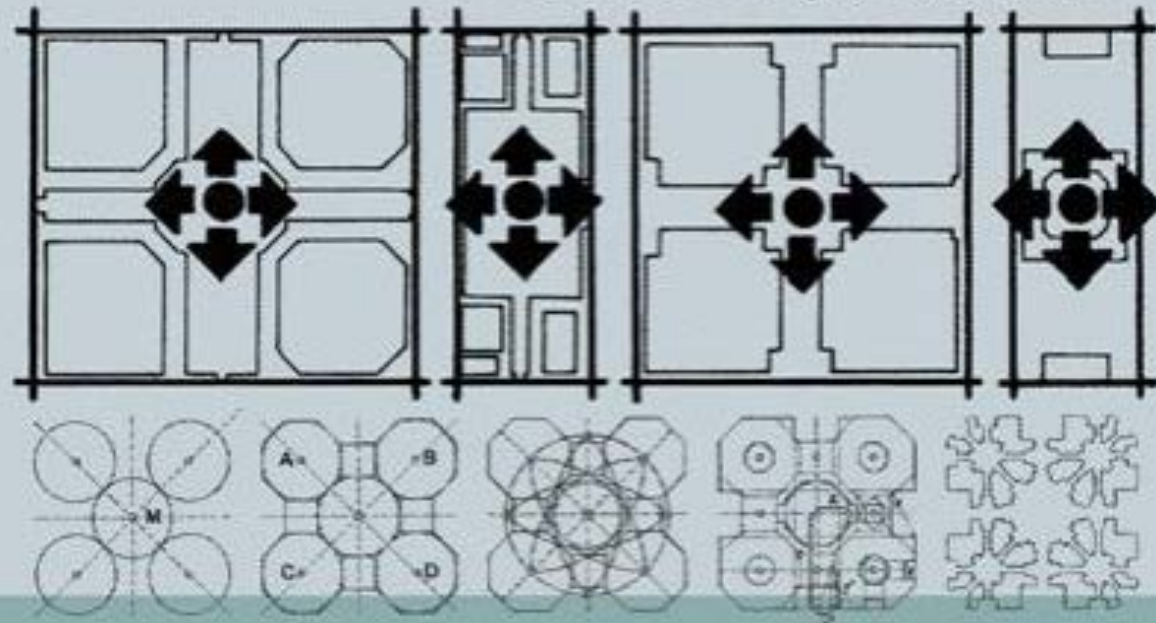
باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ خصوصیات باغ های گورکانیان در هند

- استفاده خاص از باغ مزارها

- تقارن و مرکز گرایی در محوطه و گوشه ها



باغ های ایرانی - مغولی

■ گورکانیان

■ خصوصیات باغ های گورکانیان در هند

- استفاده از سکو به عنوان بستر قرارگیری کوشک
- استفاده از مقیاس فرا انسانی بالاخص در کوشکها
- به کارگیری هندسه مربع کامل، مخصوصا در باغ مزارها
- اهمیت بنای ورودی
- استفاده از پوشش گنبد در فضای مرکزی کوشک ها
- سنگ به عنوان اصلی ترین مصالح ساختمانی
- حرکت آب در مسیرهای باریک و کاملا خطی
- کشیدگی در محور طولی باغ های کشمیر
- عدم استفاده از درختان بلند و سایه دار در محور اصلی باغ

باغ های ایرانی - صفوی

■ صفویان

- مذهب شیعه استقلال بخش هویت ایرانی در مقابل امپراتوری اسلامی
- صفویان، مقتدر ترین حکومت ایرانی پس از ساسانیان
- ایجاد مرزهای منسجم و برقراری امنیت
- همزمانی دوره صفوی با رنسانس در اروپا



باغ های ایرانی - صفوی

■ قزوین، پایتخت سبز شاه طهماسب

- پیدایش مفهوم "خیابان" در مقابل "بیابان" که یا راه به میدان اصلی شهر می برد و یا به موازات آن کشیده می شود.
- بخش های جدید در کنار شهر قدیم و نه با تخریب آن





باغ های ایرانی - صفوی

■ قزوین، پایتخت سبز شاه طهماسب

- بنای چهلستون، به جا مانده از مجموعه چهارده باغ شاه طهماسب



باغ های ایرانی - صفوی

■ اصفهان، باغ - شهر

- نقش مهم باغ ها در ساخت پایتخت جدید صفوی
- ایجاد خیابان چارباغ، محور جدید توسعه شهر، اولین فضای شهری تفریحی
- اصفهان، پایتخت مشرق زمین، محل ملاقات های بین المللی
- تقویت انشعابات زاینده رود





باغ های ایرانی - صفوی

■ باغ های صفوی در دیگر شهرها

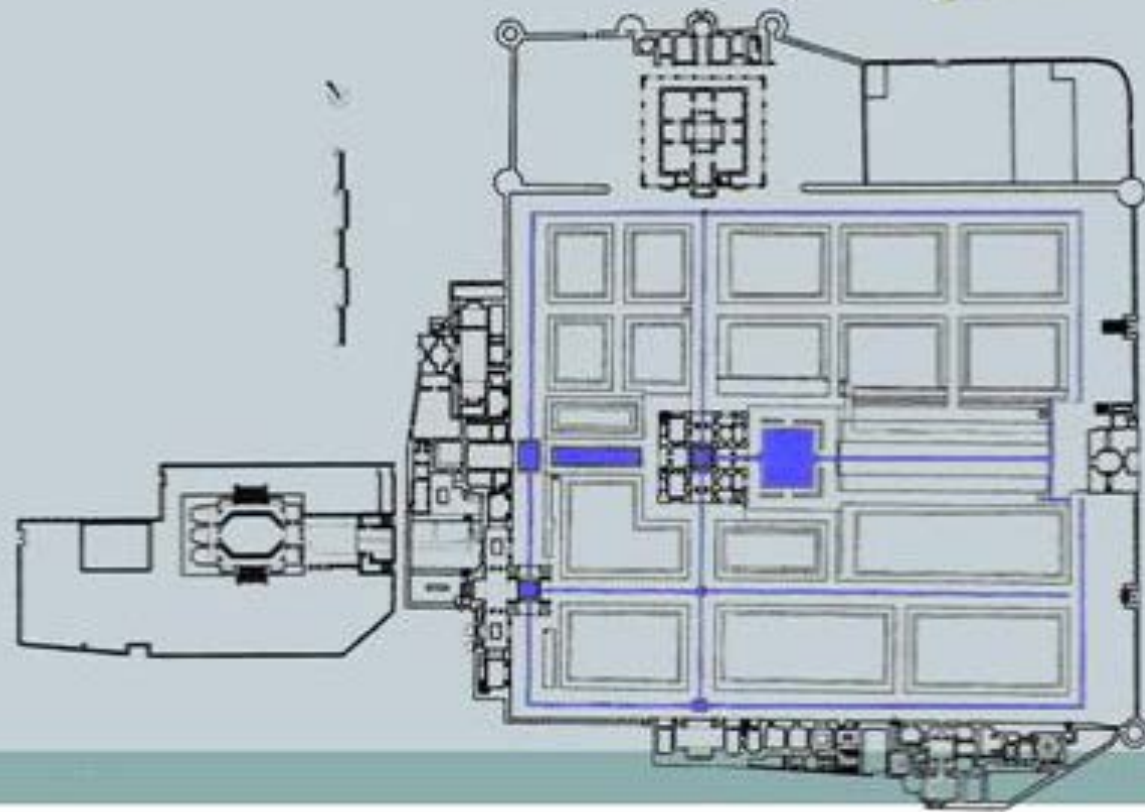
■ بهشهر، مجموعه باغ های اشرف (سده ۱۷م.)

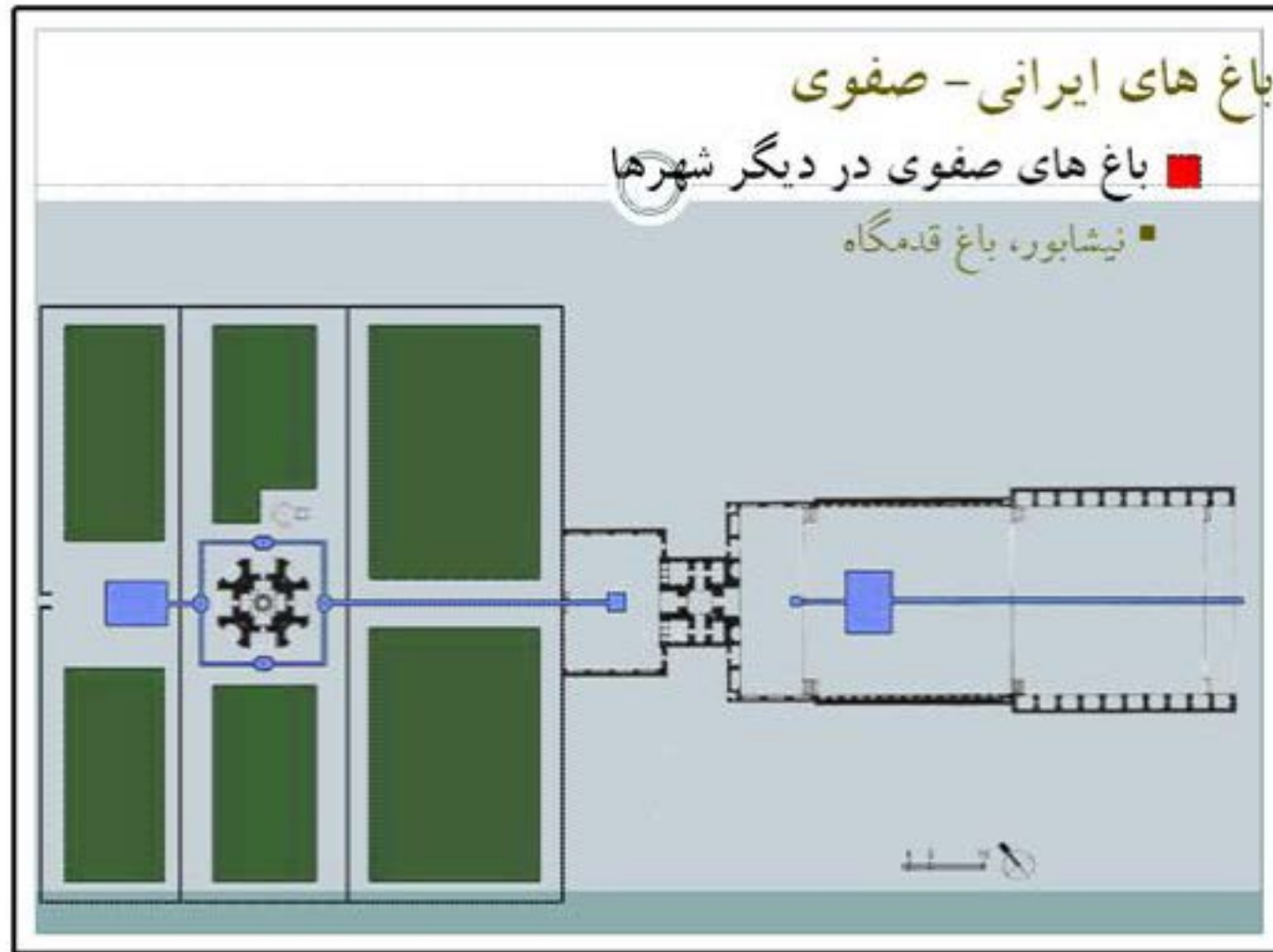


باغ های ایرانی - صفوی

■ باغ های صفوی در دیگر شهرها

■ کاشان، باغ شاه فین





باغ های ایرانی - صفوی

■ باغ های صفوی در دیگر شهرها

■ ماهان، مقبره شاه نعمت الله ولی



باغ های ایرانی - صفوی

■ خصوصیات باغ های صفوی

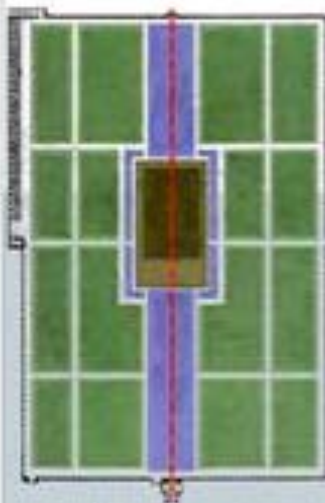
- به کارگیری دوباره ارزش های باغ های ساسانی



- ساخت مجموعه های باغی در خارج از حصار شهرها و در وسعت زیاد
- ساخت تالارهای سه طرف باز با ستون های چوبی در جلوی کو شک
- ایجاد تغییراتی خلاقانه در الگوهای کهن باغ ایرانی

باغ های ایرانی - صفوی

■ خصوصیات باغ های صفوی



- بکارگیری عنصر چهارباغ به عنوان الگوی توسعه شهر
- استفاده از روش های ساخت و مصالح ارزان و سریع
- به کارگیری چوب به عنوان عنصر مهم سازه ای
- استفاده از حوض و فواره در فضاهای نیمه باز، حتی در ارتفاع
- ایجاد آبگیر در امتداد محور های طولی باغ و احداث وسیعترین عناصر آبی در باغ
- کمرنگ کردن نقش دیوار های دور باغ ها و یا مشبک کردن آنها
- ایجاد باغ های بزرگ و پرهزینه به عنوان مهمترین بخش کاخ ها
- اختصاص باغ های شاهی بعضاً برای استفاده عمومی و چهارباغ در چهارشنبه ها به خانم ها
- توسعه شهر با استفاده از باغ و کوشکهای انسانی در آن به عنوان تمثیلی از بهشت

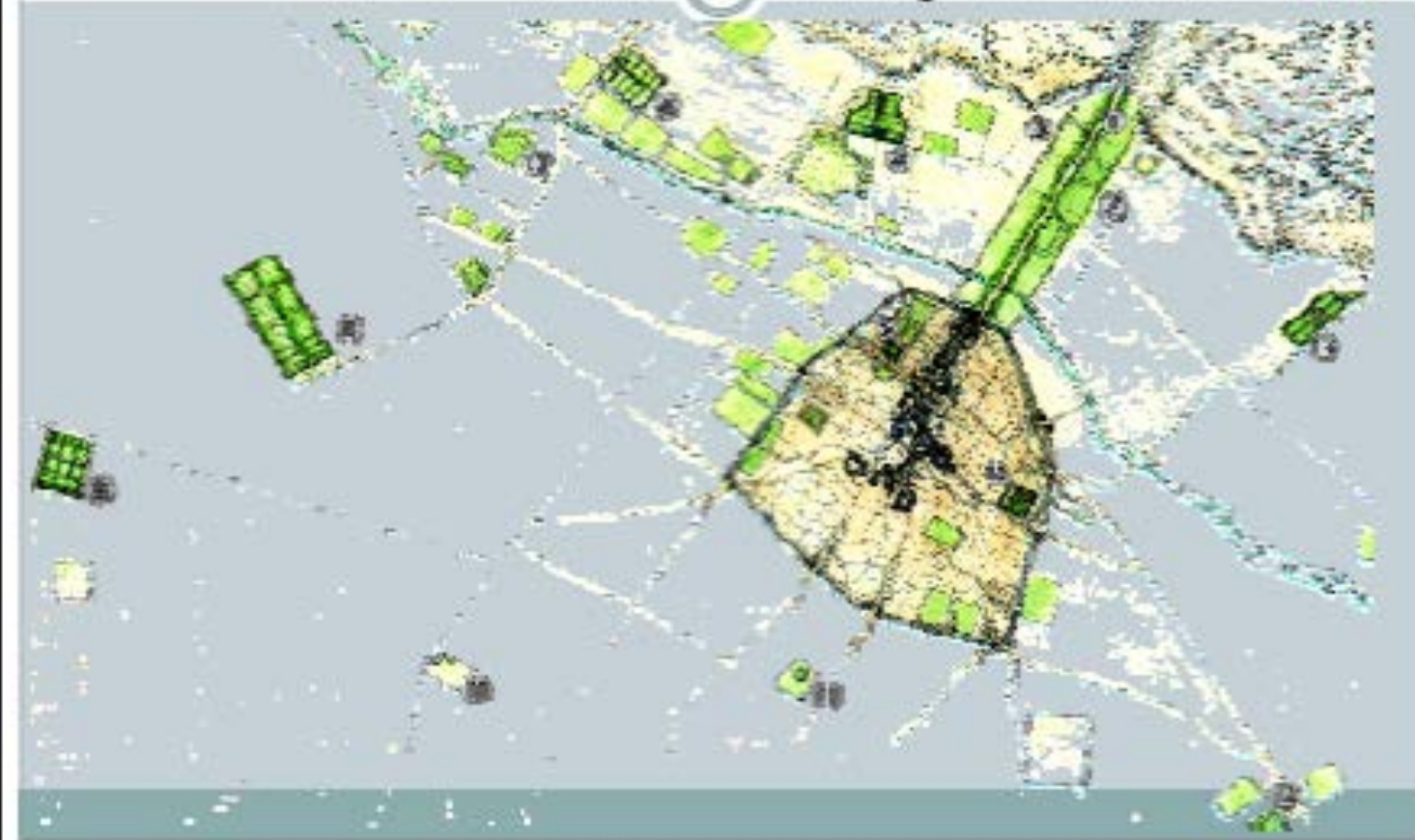
باغ های ایرانی - افشاریه

■ کلات نادری، عمارت خورشید، اواسط سده دوازدهم هجری



باغ های ایرانی - زندیه

■ شیراز، شهری از باغ



باغ های ایرانی - زندیه

۱-باغ دهقان. ۲-باغ نو. ۳-باغ نکهت هفت تان. ۴-باغ جهان امان. ۵-باغ پادشاه کچل. ۶-باغ قاری. ۷-باغ نعت قراچه. ۸-باغ صبور آباد شمالی. ۹-باغ علی. ۱۰-باغ دلگشا. ۱۱-باغ ارم. ۱۲-باغ فردوس. ۱۳-باغ حبیب آباد. ۱۴-باغ ابوالفتح خانی. ۱۵-باغ رشک بهشت. ۱۶-باغ صفا. ۱۷-باغ عطاء الدوله. ۱۸-باغ میرزا محمد رضا. ۱۹-باغ مجد رومی. ۲۰-باغ نقش گر. ۲۱-باغ کیفی. ۲۲-باغ خلیلی. ۲۳-باغ شاعر. ۲۴-باغ شیخ. ۲۵-باغ صاحب اختیار (بستان نظام الدوله). ۲۶-باغ محمد آقا. ۲۷-باغ منشی باشی. ۲۸-باغ زعفرانی. ۲۹-باغ فتح آباد. ۳۰-باغ نشاط (باغ میرزا). ۳۱-باغ لکمی خانی. ۳۲-باغ نصریه. ۳۳-باغ مینو. ۳۴-باغ خلیلی. ۳۵-باغ خلدبرین. ۳۶-باغ نظر (باغ حکومت باغ شاهزاده). ۳۷-باغ بالوز. ۳۸-باغ رحمت آباد. ۳۹-باغ سقزی. ۴۰-باغ گلشن (علیف آباد). ۴۱-باغ کشمیری. ۴۲-باغ نو شمیری. ۴۳-باغ خدای. ۴۴-باغ بهجت آباد (باغ صاحب دیوان). ۴۵-باغ المذابی. ۴۶-باغ انابک (باغ فیروزی). ۴۷-باغ فتح. ۴۸-باغ قوام (تاراجستان قوام یا دیوانخانه). ۴۹-باغ کلانتری. ۵۰-باغ سالاری (باغ بنگلریگی). ۵۱-باغ صبور آباد. ۵۲-باغ تشنه الدوله. ۵۳-باغ یودلک. ۵۴-باغ قلعه شاهزاده بگم. ۵۵-باغ آقا بابا خانی. ۵۶-باغ جنت. ۵۷-باغ درکی. ۵۸-باغ وحش پیرداب.

باغ های شیراز



باغ های ایرانی - زندیه

■ باغ های شیراز

■ باغ تخت قراچه



باغ های ایرانی - زندیه

■ باغ های شیراز

■ باغ عفیف آباد یا گلشن (سده سیزدهم هجری)



باغ های ایرانی - زندیه

■ باغ های شیراز

■ باغ ارم (سده سیزدهم هجری)



باغ های ایرانی - زندیه

■ باغ های شیراز

■ باغ دلگشا (سده دوازدهم هجری)



باغ های ایرانی - زندیه

■ باغ های شیراز

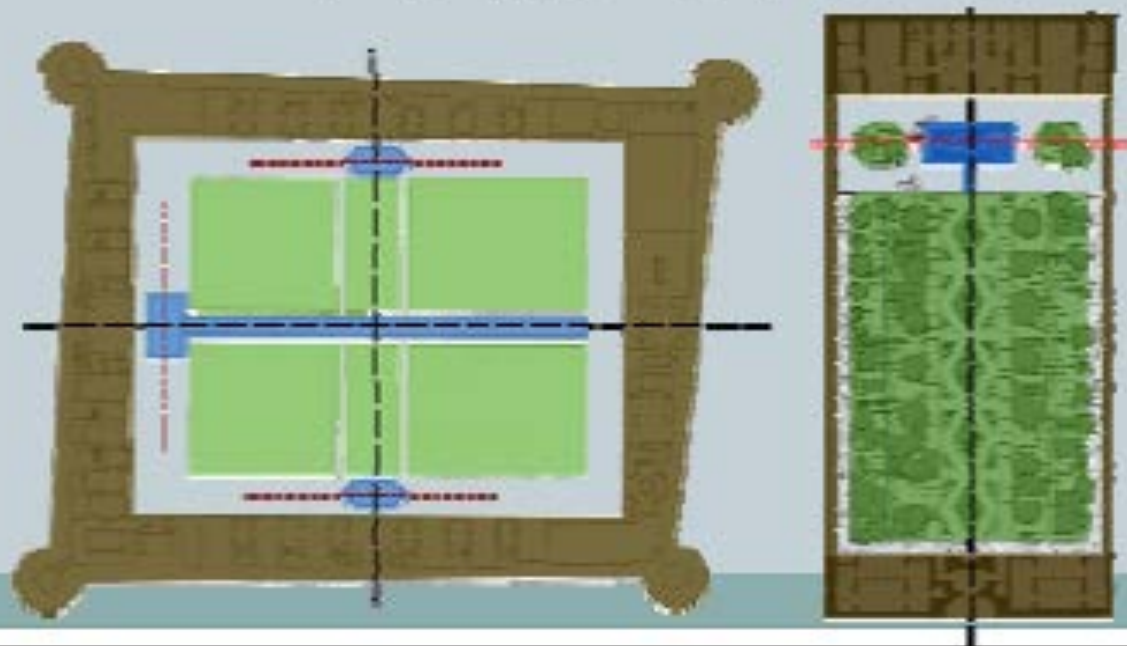
■ نارنجستان قوام (سده سیزدهم هجری)



باغ های ایرانی - زندیه

■ خصوصیات باغ های شیراز

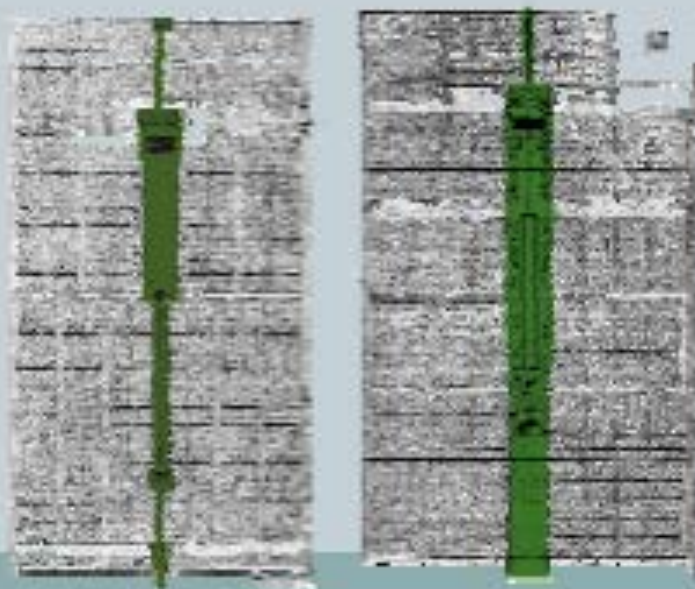
- کوچک بودن حوض ها و آبنگیر ها به دلیل کمبود منابع آب
- محور های طولی بلند در باغ ها با ردیفی از درختان سرو
- وجود تعداد زیادی از باغ ها خارج از حصار شهر در سده های ۱۲ و ۱۳
- استفاده از ایوان های با دو ستون سنگی و پیشانی خاص



باغ های ایرانی - زندیه

■ خصوصیات باغ های شیراز

- کوچک بودن حوض ها و آبنگير ها به دليل كمبود منابع آب
- محور های طولی بلند در باغ ها با ردیفی از درختان سرو
- وجود تمذاد زیادی از باغ ها خارج از حصار شهر در سده های ۱۲ و ۱۳
- استفاده از ایوان های با دو ستون سنگی و پیشانی خاص



باغ های ایرانی - زندیه

■ خصوصیات باغ های شیراز

- کوچک بودن حوض ها و آبگیر ها به دلیل کمبود منابع آب
- محور های طولی بلند در باغ ها با ردیفی از درختان سرو
- وجود تعداد زیادی از باغ ها خارج از حصار شهر در سده های ۱۲ و ۱۳
- استفاده از ایوان های با دو ستون سنگی و پیشانی خاص



باغ های ایرانی - قاجاری

■ تهران خاستگاه قاجار

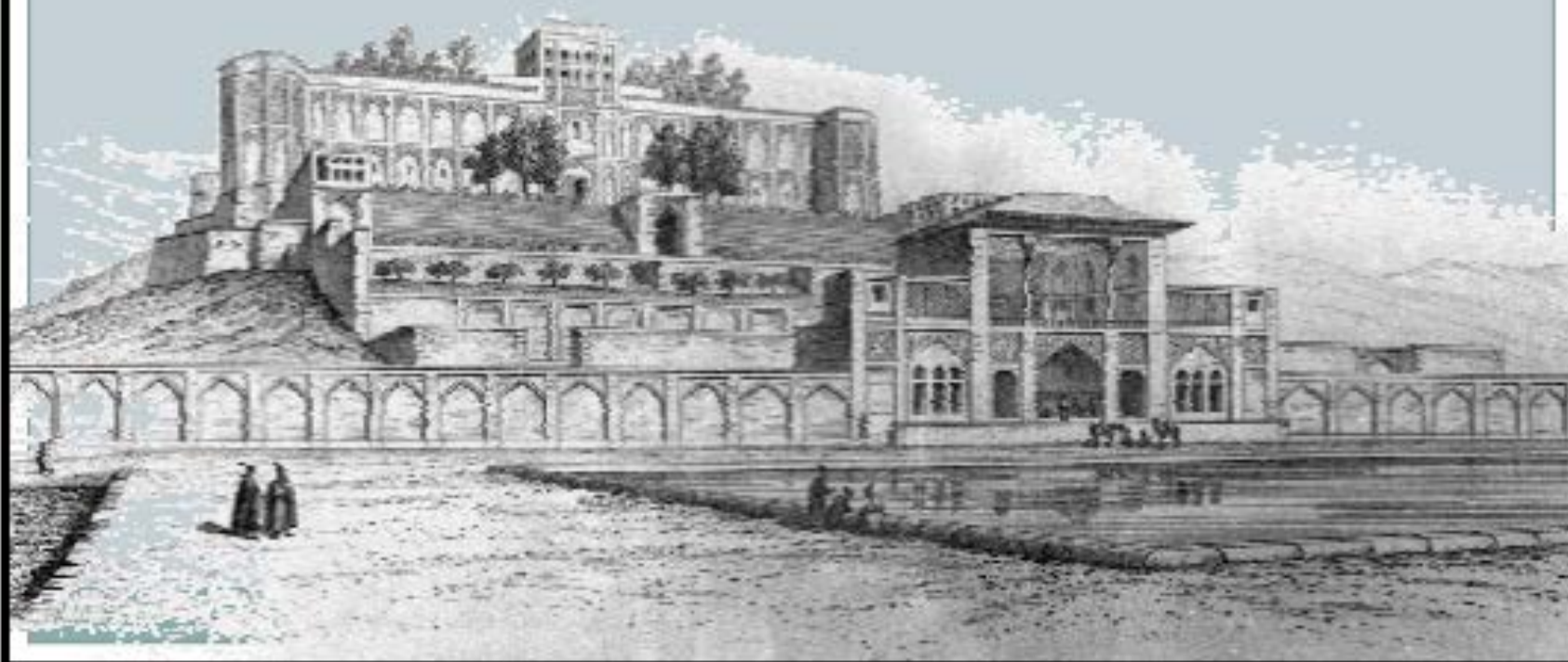
- با تشکیل دولت متمرکز قاجار در سال ۱۱۶۵ هجری (۱۷۸۶م.) ایران وارد دوره ای جدید از تاریخ جهانی می گردد، دوره ای که طلیعه آن انقلاب ۱۷۸۹ فرانسه است.
- تهران از اولین سالهای سده سیزدهم هجری به پایتختی آقامحمدخان در می آید.



باغ های ایرانی - قاجاری

■ تهران، تولد یک پایتخت

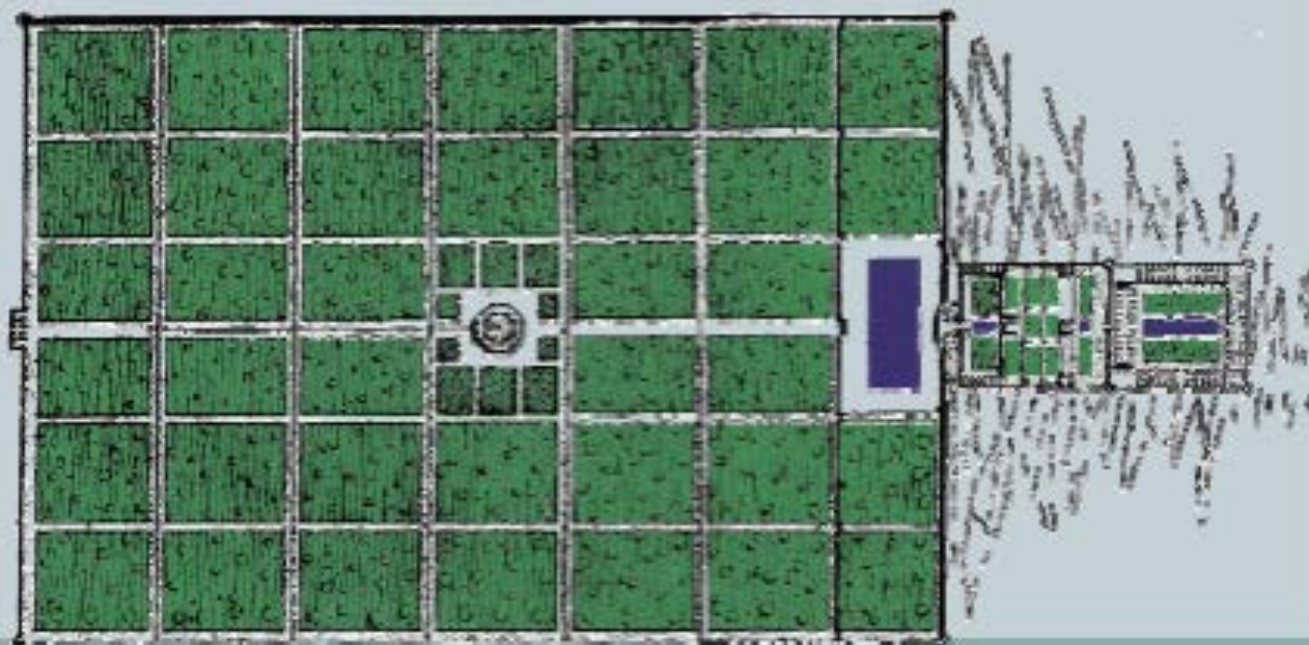
■ در مدت سلطنت آقامحمدخان جمعیت شهر در حدود ۲۵ هزار نفر باقی ماند ولی در دوران چهل ساله سلطنت فتحعلی شاه (۱۲۵۰/۱۲۱۲ق.) باغ ها، کاخ ها، میدان های عمومی، ساختمان های دولتی، و خانه های شخصی بسیاری در تهران بنا شدند.



باغ های ایرانی - قاجاری

■ باغ های تهران - فتحعلی شاه

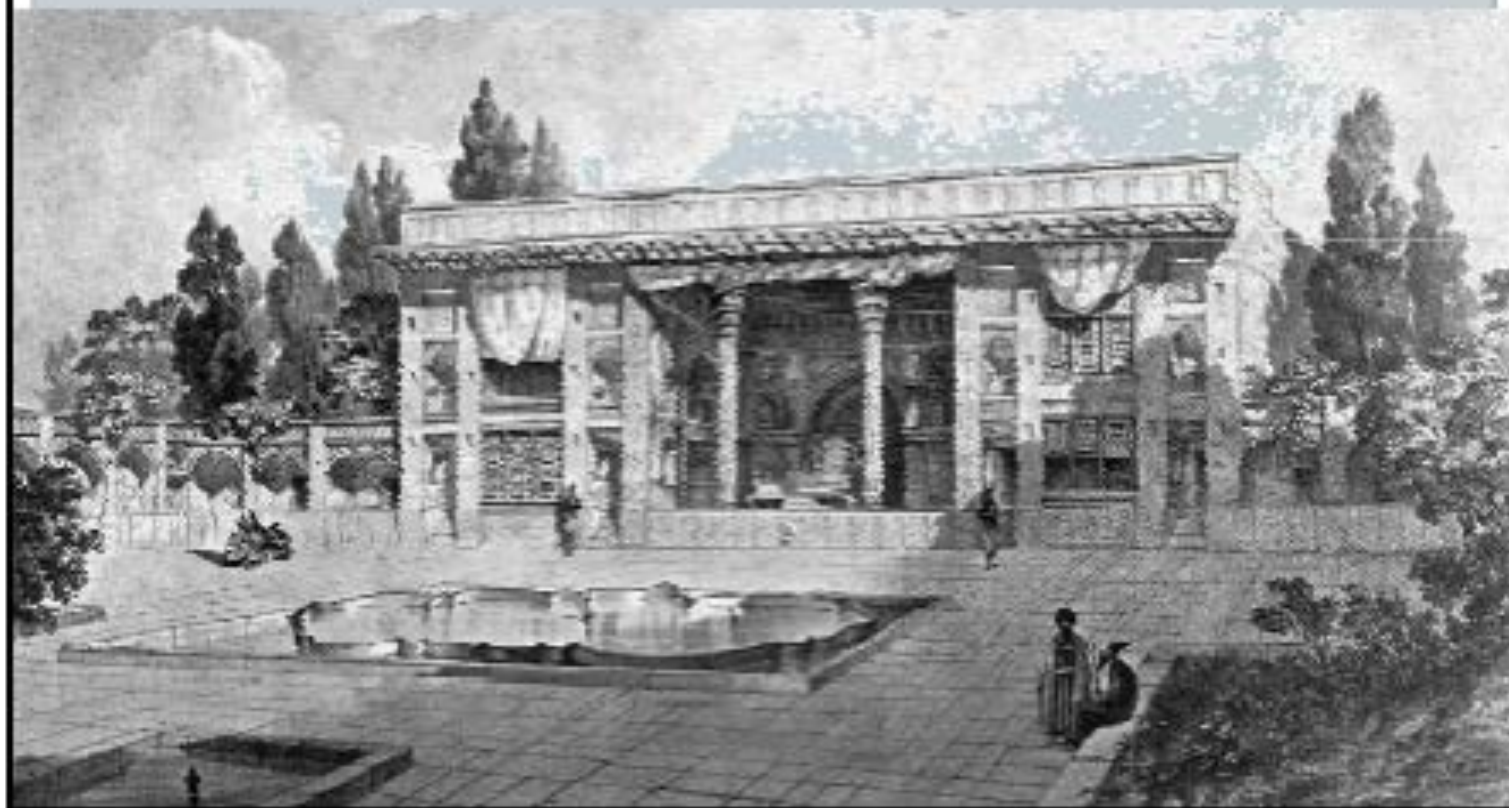
■ تهران، قصر قاجار، سده سیزدهم هجری (۱۲۱۳ - فتحعلی شاه)



باغ های ایرانی - قاجاری

■ باغ های تهران - فتحعلی شاه

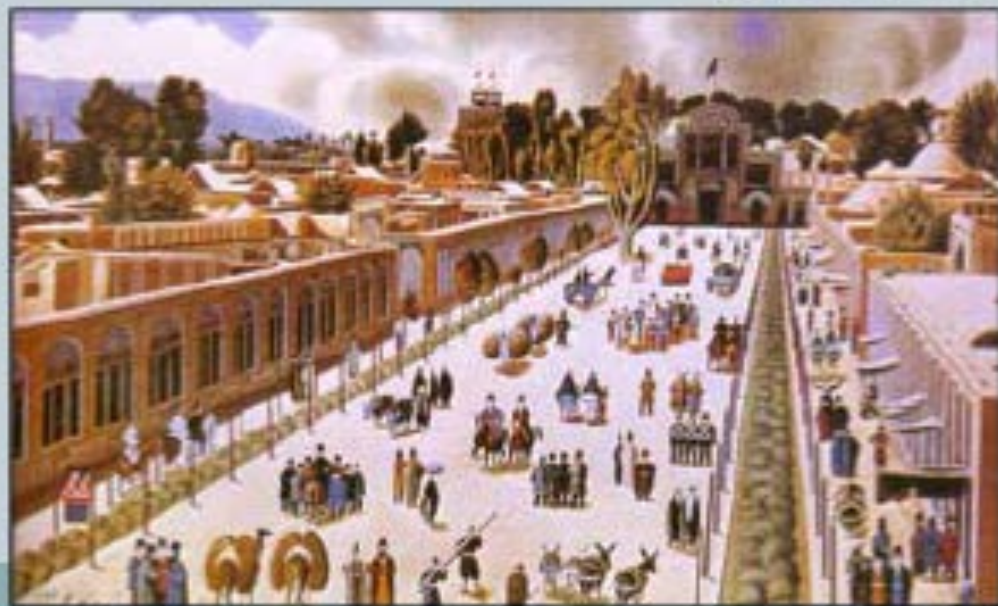
■ تهران، مجموعه گلستان، تالار تخت مرمر، سده سیزدهم هجری



باغ های ایرانی - قاجاری

■ تهران، دارالخلافه ناصری

■ عیابان در تهران ناصری به عنوان یک فضای جدید شهری که جای راسته بازار را گرفته و مظهر تجدد طلبی دولت قاجار است، که نه چون چهارباغ در مکتب اصفهان عملکرد تفرجگاهی آن پررنگ است و نه چون عیابان های دوره های بعد، صرفاً نقش دشرمی سواره را بازی می کند.



باغ های ایرانی - قاجاری

■ خصوصیات باغ های قاجاری

- استفاده از تندیس و آب مجسمه ها در بدنه بنا و محوطه باغ ها
- ساخت تپه های گل، خمرند سازی، گلخانه و گیاهان فرنگی، با مبکی غیر ایرانی
- کاربرد پلان دایره و منحنی در ساخت حوض ها و استخرها و محوطه باغ ها
- ترکیب سرمتون ها و تزئینات نشو کلاسیک غربی با اجزا و مصالح ناساز ایرانی



باغ های ایرانی - قاجاری

■ خصوصیات باغ های قاجاری

- حذف تدریجی تزئینات رنگی کاشیکاری از نمای عمارت باغ ها و استفاده از تزئینات حجمی نئوکلاسیک در سرستون ها و بالای پنجره ها و...
- واقع گرایی در طرح کاشی ها و نقوش تزئینی، استفاده از تصاویر واقع گرای گیاهان، گل ها، مناظر اروپایی و حیوانات



گونه شناسی باغ ایرانی

گونه شناسی کاربردی

1. باغچه در حیاط
2. خانه باغ
3. باغ حکومتی
4. باغ مزار
5. باغ میوه
6. باغ عمومی (ملی)
7. باغ شکار
8. باغ وحش
9. باغ قلعه
10. باغ کاخ

گونه شناسی فضایی

1. باغ چادر
2. باغ کوشک
3. باغ در باغ
4. باغ شهر
5. باغ سنگی
6. باغ زینتی
7. باغ میدان
8. باغ تخت
9. باغ پیشه
10. باغ آبی
11. باغ تجیر

منابع:

- انصاری 1379، ارزشهای باغ ایرانی
- حیدر نتاج 1389، باغ ایرانی